

Prolaps – intetkjønn, hankjønn eller valgfritt?

Ifølge ordbøkene er prolaps obligat hankjønn (en prolaps – prolapsen). Jeg har imidlertid alltid ansett og anvendt prolaps som et intetkjønnsord (et prolaps – prolapsen) og oppfatter at de aller fleste kolleger gjør det samme. Hva er egentlig korrekt? Og hvis det skulle være slik at hankjønn er eneste tillatte form, ville det være interessant med noen refleksjoner rundt årsaken til at medisinerne, som må være den gruppen som bruker ordet hyppigst og som dermed også burde sette standarden, gjennomgående gjør «feil».

Georg Espolin Johnson
gej@espolink.no

Georg Espolin Johnson (f. 1953) er cand.med. og cand.philol. med idéhistorie hovedfag. Han er medisinskkyndig rettsmedlem i Trygderetten.

Redaksjonen svarer:

Ordbøkene etterlater ingen tvil: Prolaps er et hankjønnsord (1–3). Det føyer seg inn i rekken av ord som mange leger bruker annerledes enn ordbøkene foreskriver. Andre eksempler er «struma» (4), «design» og «case» (5), som mange oppfatter som intetkjønnsord, mens de ifølge ordbøkene er hankjønnsord (6).

Temaet grammatisk kjønn ble nylig drøftet i *Språkteigen* på NRK P2. Kristin Melum Eide, professor i nordisk språkvitenskap ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, minnet om at i engelsk har alle substantiv samme kjønn, mens vi på norsk fortsatt deler inn i tre. Men før eller siden vil grammatisk kjønn forsvinne, også på norsk, mente hun (7). Sånn sett kan problemet bli borte av seg selv – om noen hundre år.

I mellomtiden har vi tatt opp spørsmålet med Språkrådet, som opplyser at etter omorganiseringen fra Norsk språkråd til Språkrådet i 2005 kunne rådet lenge ikke behandle rettskrivningssaker. Men nylig fikk de tilbake fullmakten til å gjøre vedtak i slike saker. Det innebærer at fagrådet for normering og språkoobservasjon kan ta tak

Prolaps kommer av latin prolapsus og betegner fremfall eller utposning av indre organer gjennom en naturlig eller kunstig åpning. Foto: NTB scanpix

i de mange forslagene fra publikum som er blitt liggende. Forslagene om endring til valgfritt hankjønn eller intetkjønn for struma og prolaps skal vurderes av fagrådet, ifølge Språkrådet.

Siste: Språkrådet vedtok 11.2. 2014 at design heretter kan være både hankjønnsord og intetkjønnsord (8).

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem (f. 1970) er assisterende sjefredaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Prolaps. I: Bokmålsordboka og Nynorskordboka. www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=prolaps&begge=&ordbok=bokmaal (17.3.2014).

- Guttu T, red. Norsk ordbok. I: <http://ordnett.no/search?search=prolaps&lang=no> (17.3.2014).
- Prolaps. I: Tidsskrift for Den norske legeforening. Ordliste. P. <http://tidsskriftet.no/Innhold/Forfatterveiledningen/Spraak/Ordliste/P> (17.3.2014).
- Hem E. Et eller en struma? Ja takk, begge deler. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 2717.
- Hem E. Språknytt for leger. Tidsskr Nor Lægeforen 2011; 131: 1680.
- Larsen MH, Strøm I. Krever kjønnskifte på «design». NRK 11.10.2012. www.nrk.no/kultur/krever-kjønnskifte-pa-_design_-1.8354539 (17.3.2014).
- Språkteigen. NRK P2 12.1.2014. <http://radio.nrk.no/serie/spraakteigen/dmpt12000214/12-01-2014> (17.3.2014).
- Fire endringer i rettskrivinga og skrivereglane. Språkrådet 12.2.2014. www.sprakradet.no/Toppmeny/Aktuelt/Fire-endringer-i-rettskrivinga-og-skrivereglane/ (17.3.2014).

Mottatt 19.3. 2014 og godkjent 27.3. 2014. Redaktør: Marit Fjellhaug Nylund.